

ÖSSZEFÜGGŐ JUBILEUMOK

Mozart születésének 270. évfordulóját ünnepli idén a világ – és ezen belül, kitüntetett helyen, Salzburg. A szülőváros, amely – aligha céltudatos megtervezéssel – olyan elhatározásokra, döntésekre készítette a gyermeke karrierjét elszánt tudatossággal építő apát és a felnőtté érésben kevés tapasztalattal rendelkező zsenit, amelyek eredményeképp fantasztikus életmű maradt az utókorra.

Mozart születésének bicentenáriuma alkalmából hívták életre 1956-ban a Mozartwoche mintegy 10 napos rendezvénysorozatát, amely azóta a fesztiválváros egyik legrangosabb kulturális kínálatát jelenti. Idén emlékezünk meg tehát a Mozartwoche történetének 70. évéről – s egyúttal ugyancsak a hét évtizedet tarthatja számon a Mozartwoche rendezvényein való közreműködést illetően a Wiener Philharmoniker, az a zenekar, amely a nyári Ünnepi Játékoknak is kezdettől rezidens együttese. Mondhatni, hazajár az együttes (évente több alkalommal is) Salzburgba – s ebbe a hagyományba gyorsan „belenőnek” a zenekar új tagjai is.

A mindenkori közönségnek megunhatatlan élmény a prominens fesztivál megannyi különleges eseménye – s eközben ritkán gondol arra, vajon hogyan éli/élheti meg a rendszeres közreműködést a zenekar, mint együttes, és egyes játékosai, akiknek mindennapi életük részéhez tartozik a rangos helyszíneken való fellépés, többé vagy kevésbé ismert, befutott, avagy pályakezdőként debütáló karmesterekkel, szólistákkal.

Két kulcsszó is kínálkozik, a „hagyomány” és a „rutin”, amelyeket különböző előjelekkel használhatunk – miközben nyilvánvaló: szinte kizárólag megválaszolhatatlan kérdések vetődnek fel a zenei élmények hátterébe betekinteni igyekvő számára.

Például, hogy megszokható-e a vendégkarmesterekkel való rendszeres együttműködés. Amikor a program „érdekességét”, ha úgy tetszik, vonzerejét éppen egy feltörekvő nagy ígéret jelenti – akinek sikerét viszont éppen a zenekar biztosíthatja, amennyiben empátiáskan, toleránsan viszonyul alkalmi partneréhez. Az pedig további talány, hogy a repertoárdarab hangzasképét milyen mértékben módosítják a tényleges hangzást realizáló művészek, követve a vendégkarmester instrukcióit. Mert a hagyomány kettős értelmű: megszokássá válva beporosodhat, s néha éppen új inspirációkra van szükség, hogy a megszokott értékek-szépségek ismét felragyogjanak. A művészek közötti

kontaktus állandó jelenléte biztosít olyan interpretációt, amelyről méltán érezhetik az előadók, hogy valódi értékek közvetítenek a mindenkori hallgatóságnak, vagyis, aktívan hozzájárulnak ahhoz, hogy „itt-és-most” élményhez jusson a közönség.

Amire ritkán jut figyelem: a zenekar reakciója egy-egy műsorszámot követően. Vannak együttesek, ahol a vonóskar a vonók segítségével, néha mintegy vezényelve a közönség tapsát, „értékeli” a szólista és a karmester teljesítményét. Máskor a zenekar tapsal csatlakozik a hallgatósághoz. A taps, lett légyen a nézőtéren avagy a pódiumon: gesztus, amelyben objektív értékelés mellett a lelkesedés is szerepet kap. A zenekari játékosok részéről a kollegiális udvariasság is. A figyelmes hallgató azonban meg tudja különböztetni a protokolláris és az őszinte megnyilvánulásokat, kiváltképp, mivel részese volt annak a produkciónak, amelyet a közreműködők – a maguk szempontjai szerint – értékelnek.

Tanulságos tehát a zenei élményt követően ilyen látvány-mozzanatokra is figyelni!

A Bécsi Filharmonikusok 2026. január 24-i estjén mind a szólista, a spanyol Maria Dueñas, mind a korábban virtuóz hegedűművészként is sikeres dirigens, Karina Canellakis először társult partnerként a zenekarhoz, egyszersmind ez volt mindkettejük salzburgi debütálása is.

Karina Canellakis és Maria Dueñas

A műsor első részében Mozart Szabadkőműves gyászzenéje (KV 477) Mendelssohn kompozíciói közé: a Szentivánéji álom nyitánya és az e-moll Hegedűverseny közé ékelődött. A második rész Mozart-zenével kezdődött: az Idomeneo-nyitány után Beethoven 2. szimfóniája csendült fel. Igényesség, kidolgozottság jellemezte az elképzeléseket és a zenei megvalósításokat, és felfigyelhettünk arra, hogy a karmester (akiben Sir Simon Rattle „fedezte fel” a

dirigensi képességeket) megkülönböztetett figyelmet fordít az affektusok hatásos-értelmezett kiemelésére. Öröm volt érezni azt a készséges figyelmet, amellyel a remek fűvósok teljesítik a kifejező mozdulatokkal jelzett dinamikai nüanszokat.

Ezúttal nő volt a koncertmester is – és kedves-mosolyogtató pillanatokra adott lehetőséget, amikor a fiatal szólista csokrát csakúgy hártotta, mint az est végén a karmesternőét, aki ekkor remek humorral a koncertmester pult-társának, férfimuzsikusnak adta a virágot. Érezhetően jó légkörről tanúskodott ez a gesztus, és annak fogadtatása is – remélhetőleg visszajáró vendég lesz Canellakis a salzburgi rendezvényeken.

A Bécsi Filharmonikusok 2026. január 29-i estjének dirigense Robin Ticciati volt, aki csaknem két évtizede rendszeresen visszatérő vendége a Mozart-hétnek. Neki nemcsak a neve cseng ismerősen a magyar koncertlátogatóknak, hanem sokan emlékeznek azokra a hangversenyekre, amelyeken a budapesti Fesztiválzenekar dirigenseként tapsolhattak/tapsolhattunk az irányításával felcsendülő produkcióknak.

Robin Ticciati

E hangversenyen Gluck Alceste-nyitányát követően Mozart Klarinétversenyét hallhattuk, majd a második részben Berlioz zenekari dalciklusát, a Les Nuits d'été-t követően Mozart Esz-dúr szimfóniáját (KV 543). A szólistákat régi ismerősként köszönthette a hallgatóság: Magdalena Kožená nemzetközi karrierje az 1995-ös Nemzetközi Mozart Verseny nyerteseként kezdődött, és azóta gyakori vendége Salzburg különböző fesztiváljainak, a magyar zeneba-

Magdalena Kožená

rátok körében is rendkívül népszerű Daniel Ottensamer pedig (aki 2019 óta rendszeres vendége a Mozart-hétnek), aki a Bécsi Filharmonikusok szólóklarinetosa, ezúttal „saját” zenekarával lépett fel szólolistaként.

Daniel Ottensamer

Felforrósodott a hangulat, érezhető volt az odaadó együtt-muzsikálás, amelyben valamennyi játékos maximális felelősséget érzett valamennyi hang iránt. Ottensamer fantasztikus dinamikai érzékenységgel formálta szólamát, elképesztő pianissimói egészen kivételes élményt jelentettek. A közös muzsikálás öröme hatotta át a produkció egészét – és jó volt látni a professzionális muzsikusoknak az amatőrök lelkesedését messze túlszárnyaló lelkesedését.

Aligha tévedek, ha úgy vélem: a teltházás közönség egyetlen tagja sem tudta kivonni magát a különlegesen intenzív együttműködés hatása alól. Egy-egy ilyen est a „felejthetetlen” élmények sorát növeli, és megerősíti a zenebarátokat abban a meggyőződésben, hogy a koncerteken születő hangzások csodája: megunhatatlan!

Fittler Katalin